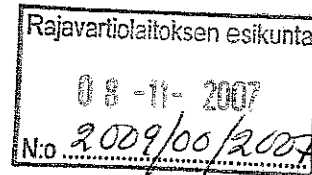

Espoo

5.11.2007

8.11.2007
KL → HUKS

Rajavartiolaitoksen esikunta

Viite: KÄSKY SM 028:00/2007

**SELVITYS RAJAVARTIOLAITOSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN (HE 6/2005 vp)
TOIMIVUUDESTA JA SOVELTAMISESTA**

Rajavartiolaitoksen esikunta on pyytänyt lausuntoa Rajavartiolaitosta koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja soveltamisesta lakien tarkistamiseen liittyen. Lausuntonaan Raja- ja merivartiokoulu esittää seuraavan.

1. Yleistä

1.1 Oppilas-sanan muuttaminen opiskelijaksi

Voimassa olevan Rajavartiolaitosta koskevan valtioneuvoston asetuksen (25.8.2005/651) 1 §:n mukaan Raja- ja merivartiokoulussa on sekä opiskelijoita että oppilaita. Nykyisen kaltainen erottelu on koettu turhaksi, jonka takia Raja- ja merivartiokoulu esittää jo vanhahtavanakin pidetyn *oppilas*-sanon korvaamista *opiskelija*-sanalla seuraavin perustein:

Raja- ja merivartiokoulussa opiskelevat ovat vähintään toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneita. Toisen asteen koulutusta annetaan esimerkiksi lukiossa. Lukiolaissa (21.8.1998/629) koulutukseen osallistuvia kutsutaan jo opiskelijoiksi (ks. lukiolain 1 § 2. momentti). Lisäperusteluna voidaan viitata poliisien perustutkintoon, jossa myös puhutaan opiskelijasta (ks. valtioneuvoston asetus poliisikoulutuksesta (12.5.2005/283) 7a § 2. momentti).

Oppilas-sanon muuttaminen opiskelijaksi aiheuttaisi muutoksia eri lakien pykäliin siten kuin tarkemmin ilmenee jäljempänä lausunnon kohdassa 2.

2. Säästösten tarkempi käsittely

2.1 Laki rajavartiolaitoksen hallinnosta (15.7.2005/577)

15 § Pykälässä kerrotaan rajavartiomiehen käsitteen sisällöstä. Kolmannessa momentissa puhutaan rajavartijan peruskurssilla olevan opiskelijan valtuuksista. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän 3. momentissa olevan oppilas-sanana muuttamista opiskelijaksi seuraavasti (muutos kursivilla):

"Raja- ja merivartiokoulun rajavartijan peruskurssilla opiskelevalla on rajavartiomiehelle kuuluvat valtuudet suorittaessaan kouluttajansa johdon ja valvonnan alaisena koulutukseen liittyvää tehtävää."

27 § Pykälän ensimmäisessä momentissa kerrotaan tällä hetkellä olevan mahdollista määrätä Rajavartiolaitoksen virkamies osallistumaan Raja- ja merivartiokoulussa järjestettävään koulutukseen. Olisi Rajavartiolaitoksen ja virkamiestenkin kannalta usein hyödyksi, jos virkamiehiä voitaisiin määrätä opiskelemaan myös muualla kuin laitoksen omassa koulussa. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa ensimmäisen momentin uudeksi muotoiluksi seuraavaa:

"Rajavartiolaitoksen virkamies voidaan määrätä osallistumaan Rajavartiolaitoksen toimintaa hyödyttävään koulutukseen, jollei muuta säädetä. Rajavartiolaitoksen virkamiehen opiskelu toteutetaan virkatehtävänä. Osallistumisoikeudesta Raja- ja merivartiokoulussa järjestettävään koulutukseen päättää Raja- ja merivartiokoulu."

Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän 2. momentissa olevan oppilas-sanana muuttamista opiskelijaksi (muutos kursivilla):

"Pääsykokeen perusteella valittavaan opiskeluun osallistumisen edellytyksenä on, että opiskelija antaa ennen opiskelun alkamista kirjallisen sitoumuksen siitä, että hän palvelee Rajavartiolaitoksessa opiskelun päättymispäivästä lukien enintään kahden vuoden vähimmäisajan (palvelussitumus)".

Tällä hetkellä ei ole varsinaisesti lausuttu suoraan julki sitä, että koulun johtaja päättää Raja- ja merivartiokoululla opiskelevan aikaisempien tai muualla suoritettujen opintojen lukemisesta osaksi Rajavartiolaitoksessa suoritettavia opintoja. Monelta osin on kuitenkin kannattavaa hyödyntää ulkopuolisten tarjoamia koulutuksia ja opintoja. Opintojen hyväksi lukemisesta on mainittu muutoksenhakua koskevilta osin saman lain 29 pykälässä. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaakin uuden momentin säätämistä nykyisen kolmannen momentin perään, joka kuuluisi seuraavasti:

"Aikaisempien taikka muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemisesta päättää koulun johtaja."

28 § Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa oppilas-sanana muuttamista opiskelijaksi, jonka takia pykälän 1. momentin alku lyhennettäisiin kuulumaan seuraavasti (poistettava osa suluissa ja kursivoituna):

"Raja- ja merivartiokoulun johtaja voi peruuttaa (*oppilaalta ja Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevalta*) opiskelijalta oikeuden osallistua opetukseen, jos tämä."

Samasta syystä kuin edellä Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän 2. momentin lyhentämistä kuulumaan seuraavasti (poistettava osa suluissa ja kursivoituna):

"Raja- ja merivartiokoulun johtaja voi, jollei muuta säädetä, antaa (*oppilaalle ja rajavartiolaitoksen palveluksessa olevalle*) opiskelijalle kirjallisen varoituksen, jos opinto-oikeuden menettämistä on henkilön menettelyyn johtaneet ja siitä ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen pidettävä kohtuuttomana. (*Oppilaalle ja*) Opiskelijalle voidaan antaa kirjallisen varoituksen sijaan suullinen huomautus, jos sitä on pidettävä riittävänä seuraamuksena. Menettelystä, josta henkilölle määrätään seuraamus sotilaskurinpitoa koskevien säännösten mukaan tai valtion virkamieslain 24 §:n nojalla, ei anneta tässä momentissa säädettyä varoitusta tai huomautusta."

Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa myös pykälän 3. momentissa olevan oppilas-sanana vaihtamista opiskelijaksi:

"Rajavartiijan peruskurssin suorittamisen ajaksi Rajavartiolaitoksen virkaan nimitetyn *opiskelijan* virkasuhde päättyy samalla, kun päätös peruskurssia koskevan opiskeluoikeuden menettämisestä on tehty, jollei Raja- ja merivartiokoulun johtaja toisin päättä."

2.2 Valtioneuvoston asetus rajavartiolaitoksesta (25.8.2005/651)

1 § Oppilas-sana on tarkoitus muuttaa opiskelijaksi, kuten edellä on ollut puhetta. Lisäksi opiskelijana huomioitaisiin myös muualla kuin Raja- ja merivartiokoulussa opintoja suorittavat Rajavartiolaitoksen virkamiehet. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän 1. momentin 5-kohdan poistamista, ja 6-kohdan muuttamista kuulumaan seuraavasti:

" 5) opiskelijalla *Raja- ja merivartiokoululla koulutusta saavaa tai työnantajan tukemaa muuta koulutusta saavaa henkilöä*;"

Kohdan 7. numero muuttuisi samalla 6:ksi.

2 § Rajavartiolaitoksen päällikön tehtäviä koskevassa pykälän 2. momentin 6-kohdassa puhutaan Raja- ja merivartiokoulun opetussuunnitelmista vain yksikkömuodossa, vaikka opetussuunnitelmia laaditaan monille eri kursseille. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän 2. momentin 6-kohdan tarkentamista seuraavasti (muutos kursivilla):

"6) vahvistaa Raja- ja merivartiokoulun *opetussuunnitelmien* pääsisällön;"

11 § Pykälässä kerrotaan vartioston, Raja- ja merivartiokoulun sekä vartiolentolaivueen tehtävistä. Raja- ja merivartiokoulun osalta on jäänyt mainitsematta työjärjestys yhtenä toimintaa ohjaavana välineenä. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän viimeisen lauseen muuttamista seuraavasti (muutos kursivilla):

"Raja- ja merivartiokoulu vastaa toimialueellaan rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 3 luvussa säädetyistä tehtävistä vahvistettujen tulostavoitteiden, toimintalinjojen, johtosäännön, *työjärjestyksen* ja opetussuunnitelmien mukaisesti."

15 § Pykälässä kerrotaan, että miten määräytyvät muun muassa Raja- ja merivartiokoulun johtosuhteet, kokoonpano ja tehtävät. Raja- ja merivartiokoulun osalta on mainitsematta Rajavartiolaitoksen esikunnan vahvistama työjärjestys. Johtosäännön sisällön osalta voidaan ottaa huomioon myös valtioneuvoston asetus rajavartiolaitoksesta 40 pykälä. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän otsikon ja sisällön muuttamista seuraavasti (poistot kursivilla suluissa ja lisäykset kursivilla):

"Vartioston ja vartiolentolaivueen työjärjestys sekä raja- ja merivartiokoulun johtosääntö ja työjärjestys"

Vartioston ja vartiolentolaivueen johtosuhteista sekä niiden yksiköiden tehtävistä määrätään tarkemmin Rajavartiolaitoksen esikunnan vahvistamassa asianomaisen hallintoyksikön työjärjestyksessä. Raja- ja merivartiokoulun johtosuhteista (*tarkemmasta kokoonpanosta*) ja tehtävistä annetaan tarkempia määräyksiä Rajavartiolaitoksen päällikön vahvistamassa johtosäännössä *sekä Rajavartiolaitoksen esikunnan vahvistamassa työjärjestyksessä*."

39 § Pykälän 2. momentissa rajavartijan peruskoulutukseen liittyen puhutaan tällä hetkellä työharjoittelusta. Nykyään käytetään kuitenkin yleisesti työharjoittelua laajempaa käsitettä 'työssä oppiminen'. Terminologian muutoksella halutaan korostaa opiskeluun liittyvän varsinaisissa työtehtävissä tapahtuvan harjoittelun merkitystä. Työssä tapahtuva harjoittelu on tiivistä Raja- ja merivartiokoulun suunnittelemaa, ohjeistamaa ja valvomaa toimintaa, johon osallistuu hallintoyksiköissä työskentelevät etukäteen tehtävään valitut ja koulutetut mentorit. Samanlaista monimuotokoulutusta järjestetään myös poliisi- ja tullikouluilla.

Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa edellä olevan pohjalta pykälän 2. momentin muotoilemista seuraavasti (muutos kursivilla):

"Raja- ja merivartiokoulun opintokokonaisuuteen voi sisältyä muussa oppilaitoksessa annettavaa opetusta. Rajavartijan peruskoulutukseen kuuluva *työssä oppiminen* suoritetaan rajavartiolaitoksen hallintoyksikössä."

40 § Raja- ja merivartiokoululle laaditaan uusi johtosääntö. Johtosääntö käsittelee erityisesti koulun opetuksen järjestämistä. Opettajaneuvoston asemaa

korostetaan mainitsemalla se asetuksessa. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän kirjoittamista uudelleen seuraavasti:

"Raja- ja merivartiokoulun johtosääntö

Raja- ja merivartiokoulun johtosäännössä määrätään tarkemmin:

- 1) *opetuksen johtamisesta, ohjaamisesta ja opettajaneuvostosta;*
- 2) *opetushenkilöstöstä, tutkinnoista, opinnoista ja opintovaatimuksista;*
- 3) *opiskelijoista ja opiskelusta raja- ja merivartiokoululla."*

42 §

Eri kurssien tavoitteet ja kurssien antamat valmiudet määritellään uudelleen. Vartioupseerikurssin nimi ollaan muuttamassa mestarikurssiksi. Opistoupseerien jatkokurssit päättyvät entisessä muodossaan, ja jatkossa opistoupseereille tullaan antamaan erikseen räätälöityjä jatkokursseja, joiden tarkoituksena on ylläpitää opistoupseerien ammattitaito. Aiemmin ei ole myöskään mainittu upseerien kohdalla rajavartiomiehen toimivaltuuskoulusta. Pykälää on lisäksi selkeytetty erottamalla eri kurssit omiksi momenteiksi. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän muotoilemista esimerkiksi seuraavasti:

"Koulutuksen tavoitteet

Rajavartijan peruskurssin tavoitteena on kouluttaa rajavartiomiehen perustiedot ja -taidot sekä toimivaltuudet ja virassa vaadittavan kielitaidon omaavia raja- ja merivartijoita. Rajavartijan peruskurssi antaa valmiudet kaikkiin raja- ja merivartijan ammattiosaamista vaativiin kenttätehtäviin.

Rajavartijan jatkokurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee työjohtotehtävissä vaadittavat tiedot ja taidot. Kurssi antaa valmiudet vartioaseman työvuorojohtamiseen, pienryhmän johtajan tehtäviin, valvomoiden ja johtokeskusten päivystystehtäviin sekä perusteet kenttätoiminnan johtamiseen vaativissa tilanteissa. Jatkokurssin suorittaneille myönnetään yllirajavartijan ja ylimerivartijan palvelusarvo.

Mestarikurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee työyksikön suunnitteluun, esimiestyöhön ja hallintoon liittyvät tehtävät. Opiskelija saa valmiudet esimerkiksi rajatarkastusosaston tai rajatarkastusaseman vuoropäällikön sekä vartioupseerin tehtäviin. Mestarikurssin suorittaneille myönnetään rajavartiomestarin tai merivartiomestarin palvelusarvo.

Opistoupseereille järjestetään Rajavartiolaitoksen tarpeeseen perustuen erillisiä jatkokursseja. Erillisten jatkokurssien tavoitteena on pitää opistoupseerien tiedot ajantasaisina.

Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskeleville rajavartiolaitoksen upseereille annetaan rajaturvallisuusalaan liittyvää opetusta Raja- ja merivartiokoulussa. Opetusta annetaan sotatieteiden kandidaatin, sotatieteiden maisterin ja yleisesikuntaupseerin tutkintoihin liittyen. Rajavartioalan opetuksen

tavoitteena on antaa opiskelijalle rajavartiomiehen toimivaltuudet sekä riittävät tiedot rajavartiolaitoksen upseerille kuuluvissa rajaturvallisuusalan ja hallinnollisissa tehtävissä sekä laillisuusvalvonnassa, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä sekä rikosten ennalta estämisessä samoin kuin rikosten tutkimisessa ja syytteeseen saattamisessa.”.

43 § Rajavartijoiden koulutusjärjestelmää ollaan muuttamassa. Muutokset koskevat muun muassa rajavartijan jatko- ja täydennyskurssin asemaa. Rajavartijoiden ylimmän kurssin nimi muuttuneen uudistuksen myötä nykyisestä vartioupseerikurssista mestarikurssiksi. Lisäksi nykyään puhutaan valintakokeiden sijasta pääsykokeista. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaakin pykälän 2. momentin muuttamista seuraavasti (poistot suluissa kursiivilla ja muutokset sekä lisäykset kursiivilla):

”Rajavartijan peruskurssille voidaan hyväksyä pääsykokeen läpäissyt henkilö, jolla peruskurssin suorittamista lukuun ottamatta on kelpoisuus nuoremmaksi rajavartijaksi. Rajavartijan jatkokurssille voidaan hyväksyä (täydennyskurssin suorittanut) pääsykokeen läpäissyt vanhempi rajavartija tai vanhempi merivartija, jolla kurssin suorittamista lukuun ottamatta on kelpoisuus ylijaravartijaksi tai ylimerivartijaksi. Mestarikurssille voidaan hyväksyä rajavartijan jatkokurssin suorittanut ylijaravartija tai ylimerivartija.”.

44 § Pykälässä on käytetty vanhahtavaa oppilas-sanaa. Kyseinen pykälä koskettaa vain rajavartijan peruskurssia suorittavaa opiskelijaa. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän otsikon ja sisällön tarkentamista seuraavasti (muutokset kursiivilla):

”Rajavartijan peruskurssia suorittavan opiskelijan muut tehtävät

Rajavartijan peruskurssia suorittavan opiskelijan on Raja- ja merivartiokoulun johtajan määräyksestä suoritettava koulutukseen liittyvinä harjoituksina rajavartiomiehelle kuuluvia tehtäviä hallintoyksiköissä.

Rajavartiolaitoksen esikunta voi määrätä riittävän koulutuksen saaneen *opiskelijan* suorittamaan myös muita tehtäviä kuin koulutukseen liittyviä harjoituksia, jos se on tarpeen rajavartiolaitoksen toimialaan kuuluvien vakavien erityistilanteiden hoitamiseksi.

Opiskelijalle 1 momentissa säädetyissä tehtävässä kuuluvista rajavartiomiehen toimivaltuuksista säädetään rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 15 §:ssä. *Opiskelijan* toimivaltuuksista 2 momentissa säädetyissä tehtävissä säädetään rajavartiolain 35 §:n 2 momentissa.”.

46 § Opintosuoritusten arvostelusta on tähän asti kerrottu Raja- ja merivartiokoulun johtosäännössä. Jatkossa opintosuoritusten arvioinnista määrätään kyseistä kurssia koskevassa opetussuunnitelmassa. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän ensimmäisen momentin muotoilemista seuraavasti:

”Opintosuoritusten arviointi toimitetaan kyseisen kurssin opetussuunnitelmassa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisesti.”.

48 §

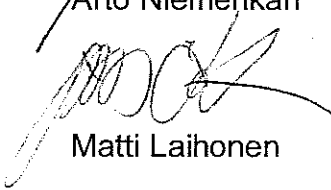
Rajavartiomiehen toimivaltuuskoulutuksen määrittely on aiemmin liitetty liiaksi pelkästään rajavartijan peruskurssiin. Lisäksi voidaan huomioida Rajavartiolaitoksen päällikön antama määräys toimivaltuuksien sisällöstä. Raja- ja merivartiokoulu ehdottaa pykälän otsikon ja sisällön muuttamista seuraavasti (poistot suluissa kursivilla ja lisäykset kursivilla):

"Rajavartiomieheltä vaadittavat tiedot ja taidot

Rajavartiomieheksi voidaan määrätä Rajavartiolaitoksen virkamies, joka hallitsee (*rajavartijan peruskurssiin sisältyvän*) rajavartiomiehen toimivaltuuksia koskevan oppimäärän ja jolla on rajavartiomieheltä vaadittava kielitaito. *Rajavartiolaitoksen päällikkö määrää tarkemmin rajavartiomieheltä vaadittavien tietojen ja taitojen sisällöstä.*"

Koulun johtaja
Eversti

Arto Niemenkari

Matti Laihon

Oikeusopin opettaja
Varatuomari

JAKELU D